

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ฟ้าพื้นบ้าน
ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดอ่างทอง

สมาน ไกรทัต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

พฤศจิกายน 2551

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ฟ้าพื้นบ้าน
ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดอ่างทอง

สมาน ไกรทัต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

พฤศจิกายน 2551

THE LOCAL CURRICULUM DEVELOPMENT OF JUNIOR HIGH SCHOOL
LEVEL ENTITLED LOCAL PLANTS IN TAMBON CHAYALIT,
CHAYO DISTRICT, ANGTHONG PROVINCE

SMARN KRAITAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree Learning Management
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
November 2008

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง พืชพื้นบ้าน
ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
โดย นายสมาน ไกรทัด
สาขา การจัดการการเรียนรู้
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร แผลงภู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.นิตยา พรหมวนิช

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ดร.กิริติ ศรีวิเชียร)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร แผลงภู)

.....กรรมการ

(ดร.นิตยา พรหมวนิช)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ กิตติพงษ์ งามฉวี)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการเรียนรู้

.....อธิการบดี

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง)

พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

สมาน ไกรทัต. (2551). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง พืชพื้นบ้าน ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการการเรียนรู้).
พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร แผลงภู, ดร.นิตยา พรหมวนิช

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง พืชพื้นบ้าน ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้สำรวจความต้องการของชุมชน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน ประชากรที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 30 ข้อ แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะความกระตือรือร้นในการเรียน และแบบวัดเจตคติ ต่อการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินหลักสูตร โดยใช้เทคนิคการประเมินแบบปยุตตผล พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง พืชพื้นบ้าน ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสูง คือ มีค่า P.M. 12.95

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจาก

2.1 ผลการเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.2 นักเรียนที่ผ่านการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น มีคะแนนรวมทักษะการปฏิบัติงานและคุณลักษณะความกระตือรือร้นในการเรียน และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 84.04

2.3 นักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชพื้นบ้าน มีเจตคติต่อการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเฉลี่ยร้อยละ 88.48

Smarn Kraitat (2008). **The Local Curriculum Development of Junior High School Level Entitled “Local Plants” in Tambon Chayalit, Chayo District, Angthong Province.**

Master Thesis, M.Ed. (Learning Management). Phranakhon Si Ayutthaya :

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Associate

Professor Dr. Somporn Malangphu, Dr. Nithaya Phomvanit.

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop the local curriculum of the junior high school level entitled “Local Plants” in Tambon Chayalit, Chayo district, Angthong province. The sample group consisted of 5 school committee, 2 community leaders, 15 parents of Matthayomsuksa 1 students. The populations used in this research were 25 Matthayomsuksa 1 students in the 2007 academic year. The instruments were 4 lesson plans lasting 18 hours, 30- item learning achievement test, the evaluation form of performance skills and enthusiastic qualifications, and an attitude test towards the local curriculum learning. The statistic analysis was performed in term of percentage, mean, standard deviation, and t – test.

The finding revealed as follows.

1. The evaluation results of the curriculum used the Puissance technique showed that the developed local curriculum of junior high school entitled “Local Plants” in Tambon Chayalit, Chayo district, Angthong province was highly qualified with P.M. 12.95.

2. From the experiment, the improved curriculum was effective by considering the following items.

- 2.1 The average point of the posttest of the learning achievement of the local curriculum was higher than the pretest.

- 2.2 The students who learned the local curriculum got the total scores of the performance skills and enthusiastic qualifications, and the scores of the learning achievement of the posttest at 84.04 per cent.

- 2.3 The attitude towards the local curriculum of students who studied the Local Plants was 88.48 per cent.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สมพร แผลงภู่ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งคอยแนะนำในสิ่งที่เป็ประโยชน์ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาเอาใจใส่ให้กำลังใจ และให้โอกาสแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ ดร.นิตยา พรหมวนิช กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขด้วยความกรุณาตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และประทับใจในความกรุณาของ คณาจารย์ในคณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความรู้และความเมตตาห่วงใยในการศึกษาของผู้วิจัยจนทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจทำงานวิจัยสำเร็จ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ ดร.พรพรรณ วรรณลักษณ์ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน นางขวัญใจ ต้นสุวรรณ ครูเชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษาพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง นายสมคิด ศิริเรือง ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน นายรัตนะ คณะฤทธิ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดเยื้องคลองคาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน และนางดาวดี พงษ์พานิช ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดชัยสิทธิาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางตอน ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการทำงานวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณ นายมงคล สิ้นสำออง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดชัยสิทธิาราม และคณะครูโรงเรียนวัดชัยสิทธิาราม ทุกท่านที่ให้กำลังใจ ให้ความร่วมมือ ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงได้ดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และขอบคุณภรรยา ลูกทุกคนที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สมาน ไกรทัต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญประกอบ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร.....	13
ความหมายของหลักสูตร.....	13
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร.....	15
หลักการพัฒนาหลักสูตร.....	16
การพัฒนาหลักสูตรในระดับต่าง ๆ.....	16
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น.....	17
ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น.....	18
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	20

เหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	ฉ
ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	26
	องค์ประกอบของหลักสูตร.....	29
	แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร.....	30
	ความหมายของการประเมินหลักสูตร.....	31
	ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร.....	32
	รูปแบบของการประเมินหลักสูตร.....	34
	แนวคิดการประเมินหลักสูตรแบบปุยแข่งส์.....	42
	ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรของปุยแข่งส์.....	47
	ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร.....	48
	ข้อมูลพื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา.....	48
	ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ.....	51
	ข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรมไทย.....	53
	ประสิทธิภาพของหลักสูตร.....	53
	ความหมายของประสิทธิภาพของหลักสูตร.....	53
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
	ทักษะการปฏิบัติ.....	55
	เจตคติต่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น.....	57
	ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร.....	62
	ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์.....	63
	ทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์.....	64
	ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนวัดชัยสิทธิารามและตำบลชัยฤทธิ์.....	67
	ประวัติความเป็นมาโรงเรียนวัดชัยสิทธิารามและตำบลชัยฤทธิ์.....	67
	สภาพปัจจุบันโรงเรียนวัดชัยสิทธิารามและตำบลชัยฤทธิ์.....	68
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
	สรุปแนวคิดและหลักการที่นำหลักสูตรไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น.....	77
ขั้นที่ 2 การจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง.....	80
ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร.....	87
ขั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร.....	88
ขั้นที่ 5 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	90
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น.....	93
ขั้นตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร.....	93
ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	94
สรุปผลการวิเคราะห์.....	101
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการวิจัย.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	102
อภิปรายผล.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก	117
รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	118
ภาคผนวก ข	124

หลักสูตรท้องถิ่นวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชพื้นบ้าน ตำบลชัยฤทธิ์	ฉ
ภาคผนวก ก	---

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก (ต่อ) แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง พืชพื้นบ้าน	159
ภาคผนวก ง	168
แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้.....	169
แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์.....	171
แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรแบบบูรณาการ.....	173
แบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นวิชาวิทยาศาสตร์.....	174
ภาคผนวก จ	175
คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน.....	176
คะแนนทักษะการปฏิบัติงานกับคุณลักษณะความกระตือรือร้นในการเรียนและ	
คะแนนทดสอบภาคทฤษฎีหลังเรียน.....	177
คะแนนเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเจตคติ.....	178
แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของคะแนน	
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	179
ประวัติผู้วิจัย	180

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างการวิเคราะห์แบบปฏิกิริยา.....	46
2 แสดงตัวอย่างการหาค่าความสอดคล้องของข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน.....	83
3 ตารางวิเคราะห์แบบปฏิกิริยา.....	86
4 ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้วิธีการประเมินแบบปฏิกิริยา.....	94
5 ผลการสำรวจพืชพื้นบ้านในท้องถิ่นหมู่ที่ 1 – หมู่ที่ 6.....	95
6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่น...	99
7 ผลการรวมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นวิชาวิทยาศาสตร์.....	100
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการเรียนหลักสูตร ท้องถิ่นวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง พืชพื้นบ้าน ตำบลชัยฤทธิ์ อำเภอไชโย.....	100
9 คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน.....	176
10 คะแนนทักษะการปฏิบัติงานกับคุณลักษณะความกระตือรือร้นในการเรียนและคะแนน ทดสอบภาคทฤษฎีหลังเรียน.....	177
11 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น.....	178
12 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของคะแนน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 30 ข้อ.....	179

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสศค.....	36
3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์.....	37
4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของทาบ.....	38
5 สรุปขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	92

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา